

Марія Чумарна

Українська мова та читання

ЧАСТИНА 6

клас

Марія Чумарна

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

**навчальний посібник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 6-ти частинах)**

Частина 6

Схвалено для використання в освітньому процесі

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2024

УДК 811.161.2(075)
Ч 90

Навчальний посібник створено до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

Схвалено для використання в освітньому процесі
(у Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам № 2.0268-2023)

Чумарна М. І.

Ч 90 Українська мова та читання : навч. посіб. для 2 кл. закладів
загальн. середн. освіти : у 6-ти ч. Ч. 6. / М. І. Чумарна. —
Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2024. — 64 с. : іл.

ISBN 978-966-10-8707-0

Навчальний посібник за своїм змістом відповідає Державно-
му стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі,
розробленій під керівництвом О. Я. Савченко.

Для учнів та учениць 2 класу.

УДК 811.161.2(075)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

ISBN 978-966-10-8707-0

© М. І. Чумарна, 2023
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2024

Дорогий другокласнику!
Дорога другокласнице!

Ось і підійшла до завершення наша мандрівка сторінками посібника «Українська мова та читання».

Тут ми продовжимо знайомитися зі зразками літератури, удосконалюватимемо свої знання та вміння: читатимемо, міркуватимемо, спілкуватимемось, виконуватимемо різноманітні вправи і завдання, розвиватимемо свої творчі здібності, наполегливо працюватимемо до вершини знань.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— прочитай

— намалюй

— запам'ятай

— попрацюй у парі

— познач, напиши

— попрацюй у групі

— каліграфічна хвилинка

— поміркуй, виконай завдання

— послухай, переглянь

— словничок

1.

БУЗИНОВИЙ ЦАР

У садочку-зеленочку
 ходить вишня у віночку.
 Хтось їй грає на дуду,
 подивлюся я піду.
 Баба каже: — Не ходи!
 Темні поночі сади.
 Там, де вітер шарудить,
 бузиновий цар сидить.
 Брови в нього волохаті,
 сиві косми пелехаті.
 Очі різні, брови грізні,
 кігті в нього, як залізні,
 руки в нього хапуни —
 так і схопить з бузини!
 Я кажу їй: — Бабо, ні!
 Очі в нього не страшні.
 На пеньочку, як на троні,
 він сидить собі в короні.
 Грає в дудку-джоломію,
 я заграв би, та не вмюю.
 А навколо ходять в танці
 квіти — всі його підданці.
 Є оркестри духові,
 равлик-павлик у траві.
 Є у нього для настрашки
 славне воїнство — мурашки.
 Три царівни бузинові
 мають кожна по обнови —
 невсипущі павуки
 тчуть серпанки і шовки.
 На царевій опанчі
 зорі світяться вночі.

Він сидить у бузині,
усміхається мені!

Ліна Костенко

Ая *Опанча* — старовинний верхній одяг, схожий на широкий плащ.
Джоломія — сопілка.

? 2. Яким змалювала бузиноного царя бабуся? Яким уявила його дитина? А яким бачиш його ти?

3. Обговоріть, на скільки частин можна поділити вірш. Розкажіть, про що йдеться у кожній частині.

4. опиши бузиноного царя, використавши вислови із вірша.

5. Намалюй портрет бузиноного царя.

1. • Спиши подані слова.

світло життя дім

- З одним словом (на вибір) склади і запиши речення.

Blank handwriting lines for practicing sentence construction.

2.

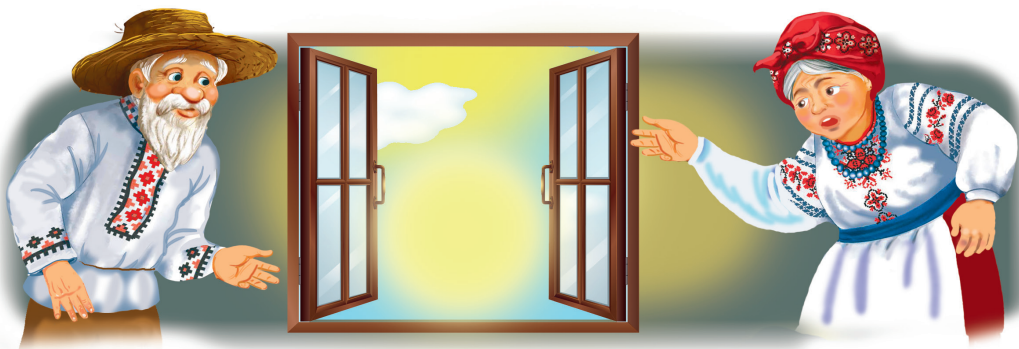
КАЗКА ПРО СВІТЛО

Дід і баба зробили собі хату, та не прорубали жодного вікна. Невесела хата. Що робити? Порадилися і пішли діставати світло.

Взяли мішок, поставили на сонці. А тоді набрали в нього світла і понесли до хати. Приносять — нема нічого.

Здогадалась баба: світло витікає! Треба швиденько бігти. Зіткнулась баба з дідом у дверях — давай сваритись...

І сварились би досі, якби не мандрівний чернець, котрий дав їм мудру пораду.

Узяв дід сокиру та й почав рубати стіну: світло веселе,
світло життя, світло повсюдне, відвідай і освіти мій дім!
Тут відкрилась стіна, і наповнився дім солодким світлом.
З того часу люди роблять в своїх оселях вікна.

Григорій Сковорода

- **3.** • Чи правдива, на твою думку, розказана автором історія?
• Яка думка у цій історії є важливою?
- **4.** Прочитайте і відгадайте загадку. Зі словом-відгадкою складіть і запишіть речення.

Що горить без полум'я?

- **5.** Запиши міркування, чому світло таке важливе для усього живого.

Вже літечко приходить Мова і мовлення

151

Барви літа

Поняття про мову. Мова в житті народу

1.

ЛІТНІЙ ДЕНЬ

Блакитне небо дихало на землю теплом. **Половіли** жита й вилискувались на сонці. Червоніло ціле море колосків пшениці.

Долиною **повилася** річечка, наче хто кинув нову синю стрічку на зелену траву. А за річкою, попід кучерявим зеленим лісом, вся земля вкрита розкішними килимами ярини.

Гарячою зеленою **барвою** горить на сонці ячмінь, широко стелиться килим ясно-зеленого вівса, далі темніє просо. Межи зеленими килимами біліє гречка, наче хто розіслав великі шматки полотна білити на сонці. І над усім тим розкинулось погідне блакитне небо, **лунає** в повітрі весела пісня жайворонка.

Михайло Коцюбинський

-
2. Чи всі слова у тексті зрозумілі? За потреби скористайся словничком.
- Які рослини тобі відомі, а які — ні?
 - Розглянь малюнок. Чи відповідає він змісту тексту?

-
3. До виділених у тексті слів доберіть і запишіть слова, близькі за значенням.

-
4. Зверни увагу, які слова — назви ознак використовує письменник. На які питання вони відповідають? Доповни цей опис, дібравши відповідні прикметники.

Небо блакитне, погідне і .

Ліс зелений, кучерявий і .

Пісня жайворонка весела і .

5.

ТРИ МЕТЕЛИКИ

Були собі три метелики: один білий, другий червоний, а третій жовтий. Вони весело літали весь день у великому саду, у сонячному світлі, перелітали з квітки на квітку, куштували медок і летіли далі.

Час минав дуже швидко. Вони так загралися, що й не зогляділися, як сонечко сховалося за хмари, і пустився дощ.

Змокли метелики. Полетіли до своєї хатки, аж біда: двері замкнені, а ключа ніде не можна знайти.

За той час, що стояли перед дверима та не знали, що робити, змокли страшенно. Насилу вже крильцями ворушили. Ледве долетіли до тюльпана, червоного з жовтими крапочками.

— Любий тюльпанчику, просимо тебе, відчини свій келих та сховай нас від дощу!

Тюльпан подивився на них і промовив:

— Жовтого і червоного прийму, а білий нехай зостається надворі.

Але обидва метелики, жовтий і червоний, промовили:

— Коли ти не хочеш захистити нашого братика, білого метелика, то і ми краще на дощі будемо мокнути.

Засмучені метелики полетіли до білої лілеї. Попросили і її, щоб сховала їх від дощу, але вона погоджувалася прийняти тільки білого. Тоді й він промовив:

— Сам не хочу ховатися в тебе! Або вже разом зі своїми братами десь знайдемо захист, або вже вкупі бідувати будемо.

Почуло це з-за хмар сонечко, і схотілося йому побачити тих приятелів, що так один за одного обстоювали. Продерлося крізь хмари й кинуло на метеликів своє проміння. Зараз крильця їм висохли, самі вони зігрілися і знову літали, танцювали і раділи, як давніш, аж до самого вечора. А як сонечко зайшло за гору, то метелики полетіли додому спати.

Леся Українка

- 6. Чи правильно зробили метелики, що не покинули у біді свого братика?
- 7. Поділіть текст на декілька частин. Доберіть і запишіть назву до кожної частини.

План

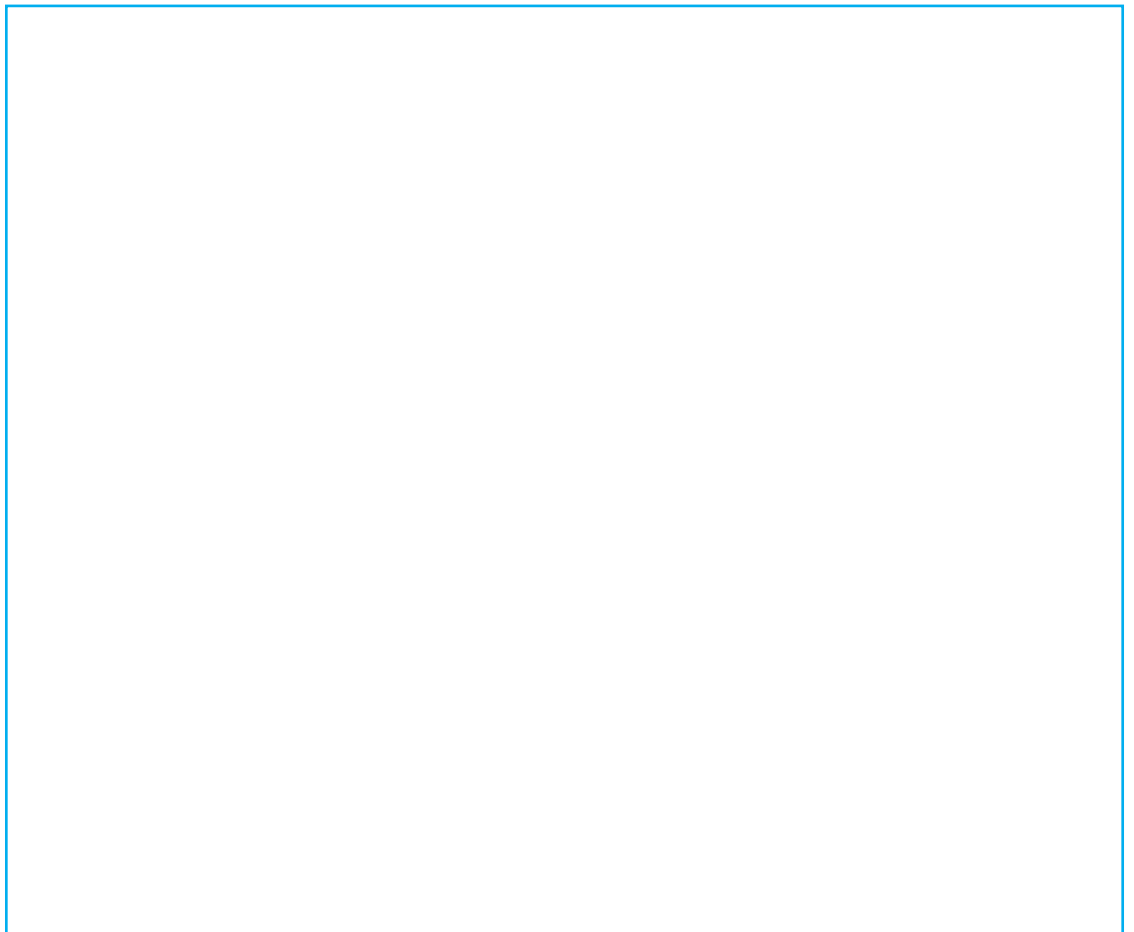
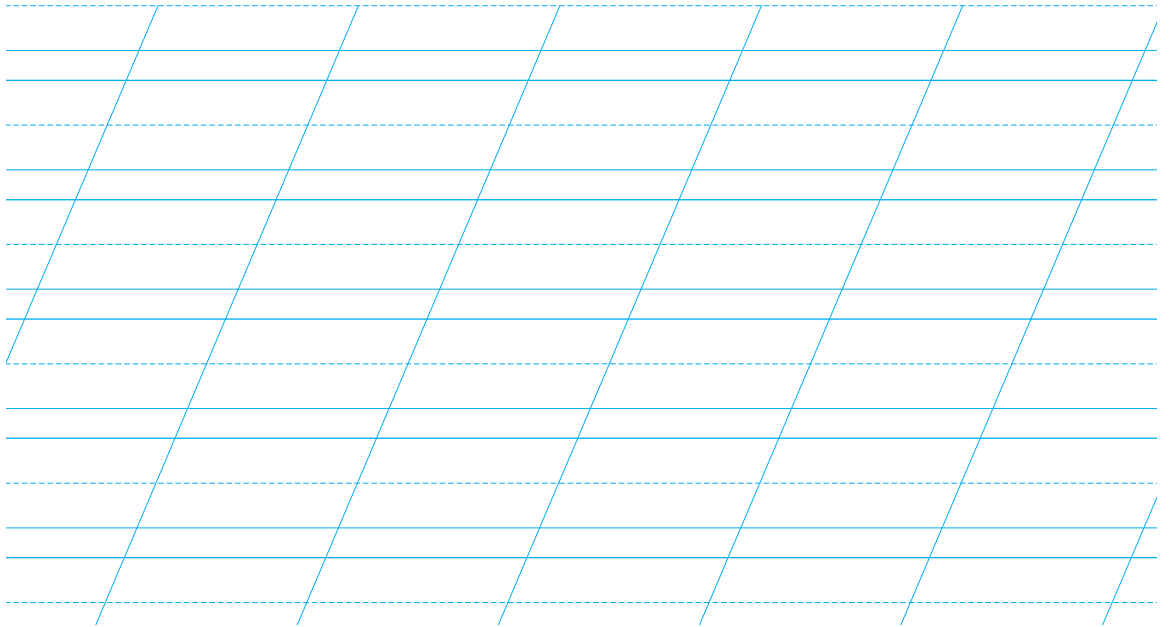
1.	
2.	
3.	
4.	

8. Розіграйте казочку в ролях.

9. Намалюй метеликів олівцями або опиши словами.

1.

ПРО МОВУ

Українська мова —
 давня й молода.
 Світить рідне слово,
 як жива вода.
 Звідки воно взялось, —
 діло не просте...
 В душу засівалось,
 із душі росте.

Богдан Чепурко

2. • Чи погоджуєшся ти з думкою автора?
 • Чи справді слово виростає із зернятка — як усе у природі?
 Хто, на твою думку, засіває в наші душі зернятка мови?

- Що означає для тебе рідне слово? Запиши.

Blank handwriting practice lines for writing an answer to question 2.

3. Прочитай. Добери і запиши слова, до складу яких входять подані буквосполучення та склади.

Ук во мо ду

Blank handwriting practice lines for writing words containing the given syllables.

 4. • Спиши речення.

Українська мова — державна мова України.

Handwriting practice lines consisting of five sets of horizontal lines with a dashed midline and a slanted vertical line on the right side.

 • Що є державними символами України? Розкажи про один із них.

 5. Доповни і запиши «гроно» до слова мова.

Мова (яка?) рідна,

Handwriting practice lines consisting of five sets of horizontal lines with a dashed midline and a slanted vertical line on the right side.

Українська мова постійно розвивається. З'являються слова, які позначають назви нових предметів, дій. А назви предметів, якими сучасні люди не користуються, поступово виходять з ужитку.

 6. • Прочитайте слова.

Комп'ютер, магнітофон, віялка, плеєр, плуг, жатка, космонавт, метро.

• Значення яких слів ви не знаєте? За потреби скористайтеся словником.

метро

7.

МЕТРО

Кріт Кротович, дядько Дмитро,
зробив кротенятам хороше метро.
І кротенята навперегони
мчать по тунелях, наче вагони.
Кажуть вагони: — Дядьку Дмитро,
спасибі тобі за хороше метро!

Анатолій Камінчук

8. • У якому значенні вжито слово *метро* у вірші?

• Яким ти уявляєш метро для кротенят?

9. Склади і запиши речення зі словами *плуг*, *метро*.

Handwriting practice lines consisting of multiple sets of horizontal lines with a dashed midline and a solid top line, intersected by vertical lines to form columns.

10. Уявіть, що ви маєте пояснити печерній людині, що таке *телевізор*, *телефон*, *термос*. Як ви це зробите?

1.

СОЛОВЕЙ І ЖУК

У садку співав Соловей. Його пісня була дуже гарна. Він знав, що її люблять люди. Тому й дивився з погордою на квітучий сад, на синє небо й на маленьку дівчинку, що сиділа в саду і слухала його пісню.

А коло Соловейка літав великий рогатий Жук. Він літав і гудів.

Соловей припинив свою пісню і каже:

— Перестань гудіти. Ти не даєш мені співати. Твоє гудіння нікому не потрібне. Та й краще, аби тебе, Жуче, зовсім не було.

Жук гідно відповів:

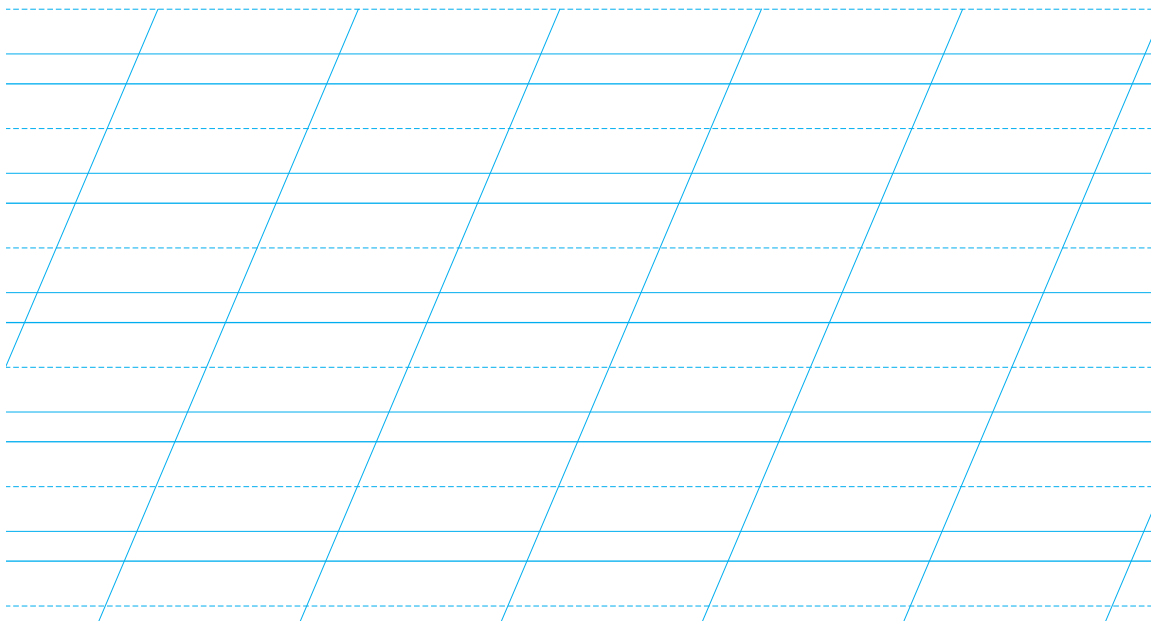
— **Ні, Солов'ю, без мене, Жука, неможливий світ, як і без тебе, Солов'я.**

— Ну й мудрець, — всміхнувся Соловей. — А давай запитаємо дівчинку, вона скаже, хто потрібен людям, а хто — ні...

Василь Сухомлинський

-
- 2. • Поміркуйте, чи можна цю казку назвати байкою. Чому?
• Прочитайте виділене у тексті речення. Чи погоджуєтеся ви із думкою Жука? Обґрунтуйте, чому.
- 3. Продовж казочку. Що, на твою думку, відповіла дівчинка Со-лов'ю?
- 4. Запиши продовження цієї казки.

5.

НАСМІШКУВАТЕ СЛОВО

Народна притча

Якось давно у лісі побачив чоловік величного оленя. Довго стояв і милувався його красою. Врешті олень помітив чоловіка. Він давно хотів у когось розпитати про свою вроду. Підійшов до чоловіка, став перед ним у всій своїй гордій красі і спитав:

— Чи гарний я?

— Якби лиш не був куцим! — відказав чоловік.

Олень затремтів з досади і сказав чоловікові, схиливши голову:

— Зроби мені сокирою рану між рогами!

Чоловік вагався, та врешті ударив сокирою по голові оленя. З рани бризнула кров.

— За рік прийди на те саме місце, щось тобі цікаве скажу і покажу, — сказав олень і побіг у гущавину.

За рік прийшов чоловік на те місце, чекає оленя.

Той підійшов, нахилив голову і питає:

— Подивися, чи рана від твоєї сокири загоїлася.

— Так, тільки рубчик зостався.

— Бачиш, — зітхнув олень, — рана від сокири за рік заросла, а рана від твого насмішкуватого слова і досі болить.

? 6. • Якими словами чоловік «ранив» оленя? Чому рани від слова стають образами і довго не забуваються?

• Пригадай, що таке притча.

🤝 7. Поясніть заголовок тексту. Як іще можна назвати цю притчу? Запишіть.

Handwriting practice lines consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, with vertical lines forming columns for writing.

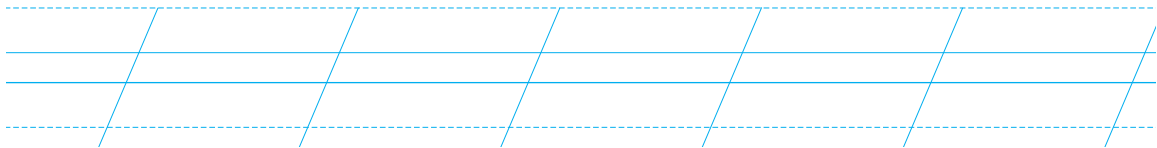
👥 8. Підготуйтеся до читання притчі в особах.

1. • Із поданих складів утвори та запиши слова.

- Спиши прислів'я. Поясни його зміст.

Слово гостріше від меча.

2. • Розгляньте таблицю.

	
<p>Усне мовлення (уста — губи) говоримо, слухаємо, читаємо (вголос)</p>	<p>Писемне мовлення пишемо, читаємо (мовчки)</p>

- На які види поділяють мовлення?
- Чому кажуть: *усне мовлення*, *писемне мовлення*? Обґрунтуйте свою думку.

Усне мовлення має бути виразним, чітким, правильним, зрозумілим.
Писемне мовлення має бути каліграфічним, розбірливим, охайним, грамотним.

 3. • Розгляньте малюнки.

- Яке мовлення — усне чи писемне — використовують діти у кожному випадку? Доведіть правильність своїх міркувань за допомогою таблиці із попередньої вправи.

 4. Прочитайте. Поміркуйте, коли наведений текст належатиме до усного мовлення, а коли — до писемного.

- Добрий вечір, люди добрі!
- Дай Боже здоров'ячка.
- Пустіть переночувати.
- Ой лисичко-сестричко, у нас хата маленька, — ніде буде тобі лягти...

 5.

З ТОБОЮ

Послухай, як струмок дзвенить,
як гомонить ліщина.

З тобою всюди, кожну мить
говорить Україна...

Петро Осадчук

- 6. • Прислухайся уважно: а як іще говорить із тобою Україна?
- Чи говорить вона голосом соловейка? А голосом твоєї мами; тата; голосами твоїх друзів?

- Склади і запиши декілька речень на тему «Так говорить Україна» за початком: «Вранці Україна...».

Handwriting practice lines consisting of five columns. Each column has a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, with a diagonal line on the left side of each column.

7. Запиши текст під диктування вчительки/вчителя.

Handwriting practice lines consisting of five columns. Each column has a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, with a diagonal line on the left side of each column.

1.

ПЕРША ОПОВІДКА ПРО ВУЙКА ЙОЯ

Уривок із повісті «Вуйко Йой збирає трави»

Серед невеликого міста височів старовинний замок. Біля його кам'яних мурів виднілися дерев'яні хатки. Вони теж були стародавні. Їх було стільки, наче у справжньому маленькому селі.

Кривулясті вулички бігли від хатки до хатки. Біля них зеленіли городи і росли дерева та кущі. Посередині села стояла школа. А поруч, на гірці — церква.

Це село звалося СКАНЗЕНОМ.

Сканзен — музей просто неба. До нього приходять батьки з дітьми, аби подивитися, як у цих хатках колись жили люди. Бо хатки звозили до сканзену і складали знову точно так, як вони були складені багато-багато років тому.

У одній із хаток музею жив такий собі вуйко Йой. Це була його домівка, у якій вуйко Йой жив аж сто п'ятдесят років!

Йойову дерев'яну хатку знайшли у далекому густому лісі. Працівники музею розібрали її і привезли до сканзену. З нею приїхав і вуйко, який не міг залишити свою рідну оселю.

Потім хатку зібрали і Йой оселився у ній знову.

Ходив вуйко Йой завжди у білій полотняній сорочці аж до землі та у чорній крисані із зозулиною пір'іною збоку.

А кликали вуйка так тому, що він любив йойкати.

Вийде вранці на ганок і каже:

— Йой, який гарний ранок!

А навколо справді гарно: пташки щебечуть, струмочок дзюрчить, бджоли дзумчать, сонечко світить.

Або знайде у траві грибок, і гукає:

— Йой, який я грибок знайшов!

Аж той грибок сам запишається: у боки візьметься і носа задерє.

Вуйко Йой тоді його листочком прикриє: рости далі!

А увечері вуйко Йой любив сідати на різьбленому ганочку своєї хатинки. Сяде і дивиться на зорі. Подивиться-подивиться, потім втішно зітхне і скаже:

— Йой, які ж у тому небі зорі гарні!

Зорі переливаються, мерехтять, наче до себе кличуть.

А навколо — тиша...

Тільки коники ніжно так: сюрррр, сюрррр... У траві світлячки блимають, листя на деревах від вітерця тихо шелестить... А м'ята і чебрець так пахнуть — аж дух забиває!

Вуйко Йой навіть бачив, якого кольору ті пахощі. М'ята пахла ніжно-салатово. Липа — жовто. А чебрець мав запах червоний у чорну крапочку — як крильця у сонечка.

Бачте, у Йоя був особливий ніс! Він міг ним почути навіть як пахнуть перші весняні квіти — зозулині черевички аж на другому кінці сканзену.

Зозулині черевички ще тільки-тільки встигнуть відкрити свої жовті ротики, а вуйко вже скаже:

— Йой! Ось і прийшла весна!

Бо вуйко Йой знає, що зозулині черевички ще називають ключиками. Адже Весна ними, наче ключами, відкриває двері Літу.

А ще вуйко Йой знає все-все про кожну рослинку, — чи то квітку, чи кущик, чи дерево, які ростуть навколо!

Він знає, що вони не лише вміють пахнути і милувати око, а ще й допомагати!

Спитаєте, як?

Ну справді, не може ж рослинка подати вам руку, коли ви впадете!

Чи не може ж дубок чи липа піти грати з вами у футбол, коли ваші приятелі сидять вдома і вчать уроки!

Ну звісно, ні!

Але вони можуть подарувати вам свої листочки, чи квіточки, чи шматочок кори, аби у вас перестали боліти зуби! Або забите коліно! Або швидше загоїлися подряпані руки!

Так, так! Вуйко Йой знав, як кожна рослинка може вилікувати якусь хворобу!

Навіть перші весняні ключики!

Галина Малик

Ая

Крисáня — капелюх, бриль.

?

2. • Які квіти згадуються у тексті? Чи знайомі тобі ці рослини?

✎

• Запиши їхні назви, постав наголос у кожному слові. Додай до цього переліку ті весняні рослини, які у тексті не згадуються, але знайомі тобі.

 3. • А яким тобі видається вуйко Йой?

- Коротко опиши його портрет, використовуючи слова з довідки. Уважно читай кожне слово — можливо, не всі слова підходять для опису вуйка Йоя.

Слова для довідки: добрий, щирий, лагідний, насмішкуватий, уважний, задумливий, смішний, дивакуватий.

1. • Відгадай загадку.

Біле поле, чорне насіння.

Хто те насіння збирає, той багато знає.

- Що це за чорне насіння на білому полі? Чому його потрібно збирати?

2. Прочитай. Розшифруй деформовані слова і запиши їх.

3. • Розгляньте малюнок.

- Чи зрозуміло, що написали первісні люди на стінах печери? Спробуйте розшифрувати малюнкове письмо.

4. Записувати події малюнками люди почали дуже давно. Хтось захотів зафіксувати, як на громаду напали вороги, забрали худобу, а господарі наздогнали нападників на переправі, двох убили й худобу повернули. От і малює наш пращур фігурки ворогів, скільки їх було, худобу — скільки, якої; позначає лініями річку.

За Михайлом Грушевським

Громада — група людей.

5. • Як наші предки передавали інформацію?

• Чи використовує сучасна людина малюнки замість слів? Доведи свою думку.

Handwriting practice lines consisting of five sets of horizontal lines with dashed midlines and slanted vertical lines.

6. • Розгляньте малюнки.

- Де використовують зображені знаки?
- Запишіть назви чотирьох дорожніх знаків (на вибір).

Handwriting practice lines consisting of five sets of horizontal lines with dashed midlines and slanted vertical lines.

• Серед нас є люди з порушеннями слуху. Вони спілкуються за допомогою спеціальних знаків — жестів. Розгляньте малюнки і прочитайте слова.

- Знаки можуть замінювати не лише слова, а й цілі речення. Чи завжди це зручно? Доведіть.

 7. Розібрати малюнкове письмо через кількасот літ часом буває нелегко. Справи пішли на лад, коли замість фігурок з'явилися літери. Таке письмо дозволяло записувати все докладніше. Подібними записами, зробленими на камені, металі, цеглі або дереві, можна було передавати відомості про події через ряд поколінь.

За Михайлом Грушевським

 8. На чому писали перші літери наші предки? Дай письмову відповідь, користуючись опорною схемою.

Наші _____ перші літери на камені, _____,
_____ або _____.

 9. Розкажи своїм рідним, про що ти дізнався/дізналася на уроці.

 1. ТРЕТЯ ОПОВІДКА ПРО ПРИГОДУ З РУКАСЕЛЕМ

Уривок із повісті «Вуйко Йой збирає трави»

А ще у сканзені разом з вуйком Йоем жив Рукасель. Він потрапив до сканзену у дуже дивний спосіб — у кишені професора Єнсена!

Рукасель — чарівний карусельний гномик з далекої країни Данії. Його вигадав сам знаменитий казкар Андерсен. Вигадати – вигадав, а от казку про нього написати забув.

Оцей самий Рукасель міг жити тільки на каруселі, яка крутиться! Якщо вона перестає крутитися, Рукасель починає меншати!

Ось як він сам про це розповів вуйкові, коли той його знайшов:

— І якщо я не покручуся на каруселі, я **немшатиму** і немшатиму, аж поки зовсім **нзикну**! Правда, якщо я буду дуже-дуже **гагато** їсти, я не так **вшидко** немшатиму. Але мені для цього треба гагато-гагато їжі!

Бачте, Рукасель зав'язував слова вузликками, як каже вуйко Йой. Спочатку вуйко дуже важко ці вузлики розв'язував. А потім так звик, що навіть сам іноді зав'язував у словах два-три вузлики.

А ще Рукасель мав одну чарівну особливість: він вмів читати думки! Але не всі підряд, а лише у того, кого Рукасель любив, або бодай добре до нього ставився.

Ось, до прикладу, у професора Єнсена, який давно дружив з Рукаселем.

Так ось, сталося так, що карусель, на якій жив карусельний гномик Рукасель, зупинилася на ремонт.

І Рукасель негайно почав меншати! Він меншав і меншав і, напевно, скоро б зовсім зник, якби ремонт ще трохи продовжився.

Але, на щастя, карусель полагодили, і вона знову почала крутитися. Одразу до неї прийшов професор Єнсен. Він дуже любляв кататися на каруселі. І завжди приносив Рукаселю ласощі у кишені свого плаща.

Та скільки не виглядав професор старого приятеля, ніде не міг його побачити. Бо Рукасель став таким маленьким, що соромився показуватися професору.

Тоді професор скинув плаща, залишив його на лавиці і сів на карусель.

Малесенький Рукасель негайно пробрався до кишені професорового плаща. Але, на біду, поплутав ліву кишеню з правою. У лівій кишені професор носив гостинці. А у правій лежали його пігулки на спання. Саме до неї і потрапив Рукасель.

Він вирішив, що це якісь нові цукерки. І проковтнув одну. Потім ще одну. І тільки взявся за третю, як очі його заплющилися, і він заснув.

А професор тим часом повернувся, взяв свого плаща, сів у літак і прилетів до сканзену, де жив вуйко Йой.

Поки професор Єнсен ходив з екскурсією по сканзену, Рукасель прокинувся, перелякано почав видряпуватися на світло і випав з професорової кишені!

Професор пішов собі далі і повернувся до своєї країни Данії.

А Рукасель сховався у старій церкві сканзену, де його і знайшов вуйко Йой.

Спочатку вуйко із друзями почали годувати Рукаселя, щоб він зовсім не зник! А потім навіть придумали, як побудувати для нього карусель посередині музейного села!

Тепер Рукасель цілими днями крутився на тій каруселі, доглядав і змащував механізми, щоб вона гарно працювала.

Разом з Рукаседем каталися діти, які приходили до сканзену на екскурсію.

Та одного дня з ним трапилася пригода.

Вуйко Йой саме збирав сунічки на галявині за церквою, коли почув якийсь вереск.

Вуйко нашорошив свої великі вуха: вереск долітав від каруселі, а верещав... хто б це міг так верещати?

Ой, та це ж верещить Рукасель!

Вуйко притьмом кинувся до каруселі.

А коли прибіг, захеканий і переляканий, побачив там Рукаселя, який стрибав на одній нозі. Він вже не верещав, тільки постогнував.

— Що таке? – спитав захекан вуйко.

— Ой-ооой! – простягнув до нього руку Рукасель. — **Я ропанив** руку! Я хотів відрізати **томузку**... А ніжик ви... пи...пор...су... нув... Ой! Ой-ой! **Оребезно!** Мій па...ла.. лець! — заойкав він.

Бо Йой взяв його за руку, аби краще роздивитися.

— Йой, перестань стрибати! — суворим голосом сказав вуйко. — Ти ж не цвіркун, присягаюся моїми великими пальцями! Дай подивлюся.

Вуйко глянув на поранення і сказав:

— Треба спочатку зупинити кров!

Він понишпорив у густій траві й повернувся з якимись зеленими листочками, схожими на пір'їнки.

Швиденько розтер їх у долонях, аж доки вони пустили сік, і приклав до порізаного пальця.

— Ось так! Потримай трохи!

Рукасель слухняно присів біля каруселі.

А вуйко знову кудись подався. І знову приніс листочки, але інші — кругленькі.

На це прибіг і Лишиня, якого вже встигла нажахати новинами сорока Ві-теренчиха. Вона теж жила у сканзені і всюди пхала свого сорочачого носа.

— Гвалт, скре-ке-ке! — кричала Ві-теренчиха. — Вбили!

Відрізали! Замордували! Гвалт!

— Треба лікаря! Швидку допомогу! Реанімацію! — теж закричав Лишиня, коли побачив кров на руці Рукаселя.

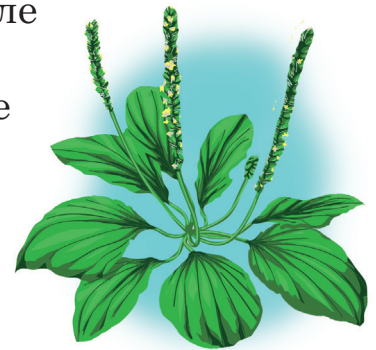
— Йой! — сердито тупнув ногою вуйко. — Заспокойся! Все вже в порядку!

— В якому порядку? В якому порядку! — підстрибував Лишиня навколо Рукаселя. — Треба лікаря!

— Нічого не треба! — сказав спокійний вуйко. — Поріз неглибокий, кров ми вже зупинили деревієм. — Він прибрав старі листочки з порізу і приклав новий, кругленький, теж розім'явши його руками. — А тепер прикладемо подорожник і зав'яжемо, щоб заживало.

— Що-о-о? — витріщив очі Лишиня. — І цей тисячник чи стотисячник, чи як його, десятирожник — це твої ліки?

— От завтра побачиш сам! — сказав вуйко.

Галина Малик

Ая

Пігу́лки — ліки, таблетки.

Реаніма́ція — відділення лікарні, де відновлюють життєві функції організму.

3. Поділіться своїми враженнями від знайомства із новим кумедним другом вуйка Йоя.

4. Випиши із тексту виділені слова. Розшифруй їх та запиши парами за зразком.

Зразок.

Рукасель — карусель.

5. Яким ти уявляєш собі Рукаселя? Намалюй.

6. Виконай завдання на вибір.

- Усно перекажи історію про вуйка Йоя та його друга Рукаселя.
- Придумай своє продовження цієї казки. Які ще цікаві пригоди можуть трапитися із друзями влітку? Запиши.

- Напиши власну казочку чи вірш про те, як вуйко Йой знайшов чарівну квітку, що дарує людям здоров'я і загоює найтяжчі рани.

A large area of writing paper with a grid of blue lines. The grid consists of solid blue lines forming a series of slanted columns and horizontal rows. Each horizontal row is accompanied by a dashed blue line, providing a guide for letter height.

- 1.** • Із поданих складів утвори і запиши слова.

ва мо роз ти вля

- З одним словом (на вибір) склади і запиши речення.

Blank handwriting lines for writing sentences.

- 2.** Розглянь малюнки. У якій із зображених ситуацій можна розмовляти голосно, а в якій — ні?

- 3.** Запиши, де потрібно говорити тихо, а де — можна говорити голосно.

Тихо: _____

Blank handwriting lines for writing the answer.

Голосно:

4. • Прочитай скоромовку спочатку тихо, а потім голосно.

СКОРОМОВКА

Заєць зілля з'їв у Зіни,
захотів заїсти сіном.

Зіна зойкнула у сінях:

— Де ж узяти зайцю сіна?

Володимир Ладижець

- Навчися промовляти скоромовку швидко, виразно, чітко.

5. • Побудуй звукові моделі поданих слів.

— заєць

— зілля

6. Пояснить, коли так говорять.

Строчить, як із кулемета —

Треба тягти за язик —

1.

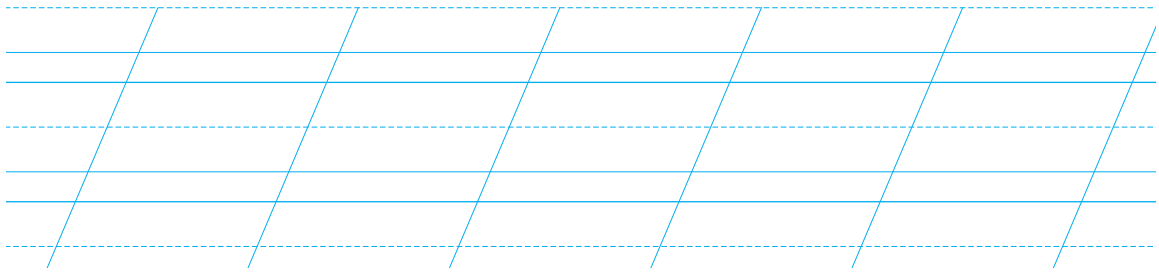
УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОЧОК

У віночку нашім
різнобарвні квіти —
символ України
і дарунок літа.
Тож усім на нього
подивитись любо:
гілочку зелену
узяли у дуба,
квіточку любистку,
щоб усіх любили,
у барвінку листя,
аби довго жили.
Чорнобривців квіти,
щоб чорніли брови,
кетяги калини —
для краси й любові.
У вінок вплітають
колосочки жита,
щоб могли багато
і в достатку жити.
А в червонім маку,
що цвіте у полі,
кров людей, пролита
у боях за волю.
Є ще різні квіти
в нашім ріднім краї,
їх веселе літо
у вінок вплітає.

Людмила Савчук

2. Які квіти вплітають в український віночок? Запиши.

3.

МОЯ КВІТУЧА УКРАЇНА

Чорнобривці й м'яту
посаджу під хату,
квітне в полі гречки
медоносний цвіт.
Це моя країна,
моя Україна
килимом квітучим
прикрашає світ.
Соняхи веселі
побіля оселі,
льон цвіте у полі
ніжно-голубий.
Це моя країна,
рідна Україна,
і мені живеться
радісно у ній!

Любов Відута

4.

ГРА «ПРАЦЬОВИТІ ВУШКА»

(Гру проводять на природі.) Закрийте очі і послухайте уважно, як озивається до нас світ. Ось пташина щебече в листі, ось вітерець пролетів над деревами, ось півень обізвався, песик загавкав. Навіть квіти уміють подавати свої голоси, треба тільки уважно до них прислухатись.

Спробуйте відтворити почуті голоси, — хто найбільше «мов» зможе відтворити, той виграє.

5.

Стала вранці
я на ганок
і сказала:
— **Добрий ранок!** —
сонцю, полю
і травичці,
добрим людям,
тихій річці...
Добрий ранок,
світе мій,
мирний, чистий,
голубий.

Леонід Куліш-Зіньків

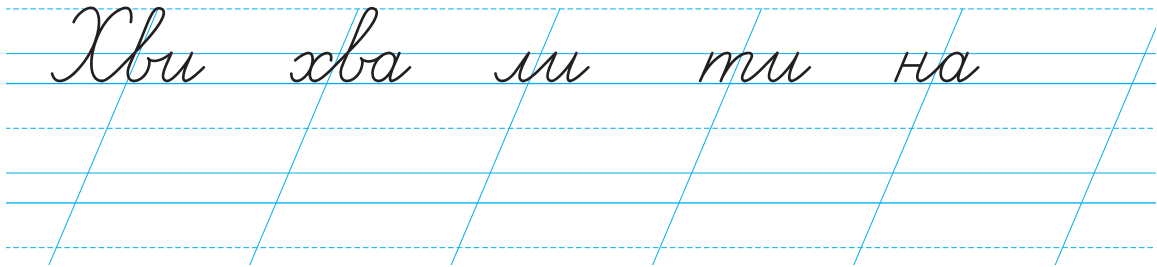
6. • Прочитайте виділені слова. Як їх називають? Чи можна ці слова вимовляти невдоволено, з похмурим виразом обличчя?
• Які ще слова ввічливості ви знаєте? Наведіть приклади.

7. А кому ти зичиш доброго ранку? Напиши.

Handwriting practice lines consisting of multiple sets of horizontal lines with a dashed midline and a solid top line, intersected by vertical lines.

1. Із поданих складів утвори і запиши слова.

2. Прочитай речення та підкресли в ньому звертання.

Хвилюють, маюють, квітують поля —
добрідень тобі, Україно моя!

Павло Тичина

Користуйтесь словами ввічливості!

Доброго ранку! Добрий день! Добрий вечір!
Будь ласка! Вибачте! Пробачте! Даруйте!
Перепрошую! Дякую! Щиро дякую! Спасибі!
Бувайте здорові! До побачення! На добраніч!

3. • Розгляньте малюнок.

- Скористайтесь довідкою і розіграйте сценку «У шкільній бібліотеці».

Слова для довідки: добрий день, будь ласка, книги, бібліотекар, полиця, дякую, до побачення.

- Запишіть слова ввічливості, які ви вживали.

Blank handwriting practice lines for writing polite words.

- 4. Прочитай текст. Спиши слова ввічливості. Коли їх треба вживати?

У вихованих людей ці слова завжди на вустах: «Пробачте», «Будьте ласкаві», «Перепрошую», «Дякую», «Спасибі». Знай! Треба говорити: «Дякую вам», а не «Дякую вас», «Пробачте мені», а не «Пробачте мене».

Blank handwriting practice lines for copying polite words.

- 5. Розгляньте малюнок. Доповніть розмову пташок біля годівнички і розіграйте діалог в особах.

Синичка. Добрий день, горобчику!

Горобець. ...

Синичка. Смачного тобі обіду!

Горобець. ...

Синичка. Дозволь, будь ласка, приєднатись до тебе.

Горобець. ...

Синичка. ...

КРАЇНА БДЖІЛ

Казка
Уривок

Там, де небо синьозоре і земля в густій траві,
де потічки, ріки, гори, щебетливі солов'ї;
де росичку п'є калина і шумить прадавній ліс,
є країна Ураїна, — край, де я щасливо ріс.
Мій народ, моя родина — дружна збратана сім'я.
Кожен — приязна бджолина. В кожного — своє ім'я.
Сонцесяйне рідне місто будували ми гуртом.
Часу не було присісти. Зводили й аеродром.
Всі будинки — дерев'яні, із рівненьких дощочок.
Біля них — квітки багряні, запашні, немов медок!
А на вежі оглядовій майорів під небом стяг
синьо-жовтий, світанковий — свідок безлічі звитяг.
У тодішній Ураїні панували згода, лад,
квітнули під небом синім вишні, груші, виноград...
Вистачало всім роботи. Не сидіти ж на печі!
Бджоли з власної охоти є нектару шукачі.
Я, Бджоленко, знав: у полі, де і сестри, і брати,
серед пахощів доволі можна їжі віднайти!
Думав так: нагряне студінь — буде мед у стільниках.
Зиму, звісно, перебудем, коли бджоли при харчах!

Дідо мій плекав онуків — матері допомагав...
...Та прийшла біда. Подітись не було куди усім.
По сусідству Ураїни, зневажаючи закон,
у дрімучій Рошаїні царював Макакарон.
Він завжди ходив у масці та бджолиних діток їв,
у розкішному палаці посіпакам говорив
отаке: «Співучі бджоли із навколишніх держав
мають ах які простори! Забагато Бог їм дав!
Тож віднині забирайте все, що в них. Несіть мені.
Хто не схоче — так і знайте: покараю на всі дні!
Гей, мої солдати грізні, на війну скликаю вас!
В Ураїні бджоли різні, хто не з нами — проти нас!
Пам'ятайте: все я бачу, буркотливі шершні злі!
Там, де ви, хай бджоли плачуть — і великі, і малі!»...

...Їх багато, а нас мало. Військо враже там, де ліс.
Наші хлопці окопались. Хтось бінокля їм приніс.
Ранених із поля бою забирала медсестра.
А при ній бинтів сувої, ліки, йод... Війна — не гра!
То була моя Бджорічка в уніформі вояка.
Хворому несла водичку, завжди жвава, говірка.
Бачив я, що друзі гинуть, ворог лізе далі, вглиб,
нищить милий край бджолиний,
забирає мед — наш хліб.
Що робити?.. Йти у рабство? Ще такого не було,
щоб ординське дике «панство» нас колись перемогло!
Як ударив я в литаври — затряслися вороги!
Тулумбасив гордо, вправно, аж лунало навкруги!
Як тоді брати зраділи! І сестричка, тато й дід!
Зразу всі загомоніли, зміркували все, як слід.
І таке постановили: партизанити пора!
В кого є хоч крапля сили, хай дочасно не вмира!..

— Станьмо, браття, всі до бою! Є у нас відвага, хист! —
мовив дід. — Нехай віднині ворога огорне жах!
Невмирущій Ураїні Слава, слава у віках!!!

— Вічна слава!!! — відізвились наші горді вояки.
Ще порадились і склали план атаки залюбки.
Бій почався на світанку. Певно, спав Макакарон.
Наша зброя — ні, не танки: мали яблука і схрон.
Тільки шершні схаменулись — ми прицілились якраз
і по ворогу пальнули раз, і вдруге, й третій раз!
Дід кричав: — Ану, Бджоленку, ще катюгам підсоли!
Мало солі — то швиденько всип гарячої смоли!..

...Перемогу в битві радо літній ранок нам приніс.
Добре, що завжди Бджорічка біля ранених була.
Гарна, юна, невеличка, — працювита, бо бджола!
І відтоді нерозлучні стали ми на все життя!
Молоді, палкі, рішучі, мали щирі почуття.
Щоб у рідній Україні знову линув щедрий сміх,
міркували ми щоднини, як уберегти своїх.
Обіцяв тоді Бджорічці стати справжнім вояком.
Вірив я: під небом вічним проживемо всі ладком...

Леся Пронь

Ая

Студінь — сильний холод, мороз.

Орда — безладний, неорганізований натовп.

Посіпака — прислужник, готовий допомагати в будь-яких діях.

2. • Як називалася країна, де жила сім'я Бджоленка?

• Як жив народ цієї країни?

• Яка біда прийшла до них?

• Як вони боронили свою Вітчизну?

3. Познач (✓) правильне твердження.

Твір Лесі Пронь «Країна бджіл» — це ...

оповідання

казка

байка

4. Складіть розповідь за змістом прочитаного твору:

1 група — про те, якою була країна Ураїна;

2 група — про царя Макакарона;

3 група — про боротьбу бджіл з ворогами.

5. Поміркуйте, яке із поданих нижче прислів'їв відповідає змісту казки. Запишіть його.

• Бджола мала, а й та працює.

• Де відвага, там і перемога.

• Лякана ворона куца боїться.

Handwriting practice lines consisting of five sets of horizontal lines with a dashed midline and a solid top and bottom line, intersected by vertical lines.

6. Прочитай казку «Країна бджіл» повністю.

- 1. Упиши пропущені букви в словах.

. одина, сім'я, на. од, медал.,
 стя., пере. ога.

 Ая

медаль

- 2. Склади і запиши речення зі словом медаль.

Blank handwriting lines for writing a sentence.

- 3. Доповни словосполучення словами з тексту. На яке питання вони відповідають?

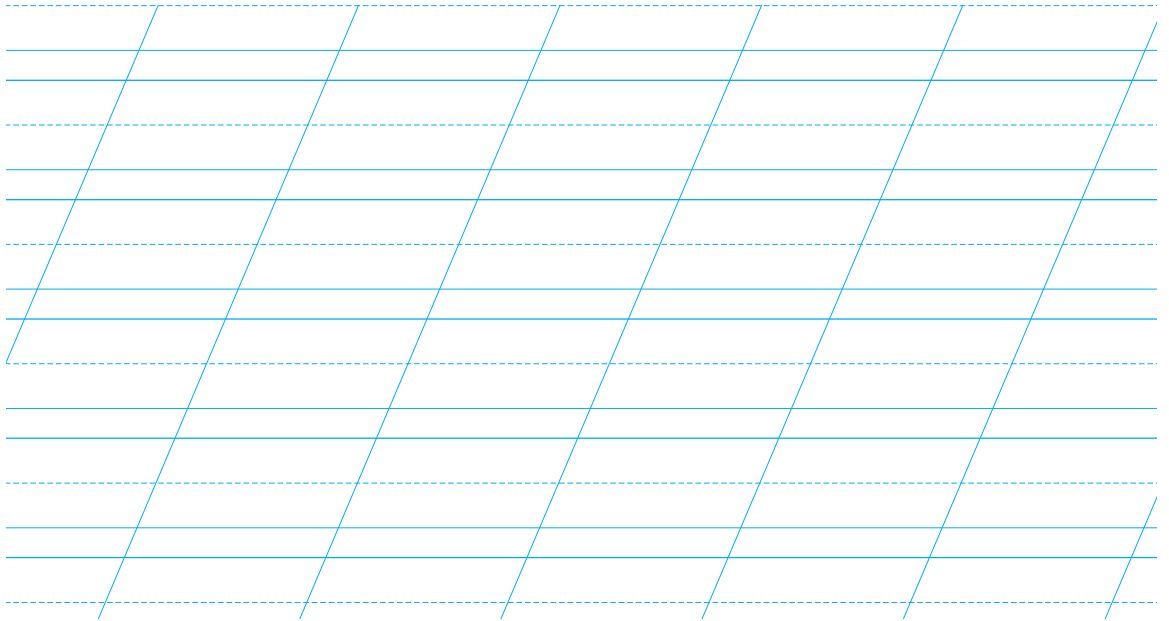
Небо _____,
 _____ солов'ї,
 _____ сім'я,
 _____ місто.

- 4. Доберіть і запишіть слова, які відповідають поданим звуковим моделям.

- - ●	= ●	- ●	-	_____
-------	-----	-----	---	-------

- ●	- ●	- ●	-	_____
-----	-----	-----	---	-------

- 5. Прочитай у казці рядки, які описують стяг Країни бджіл. Запиши опис своїми словами.

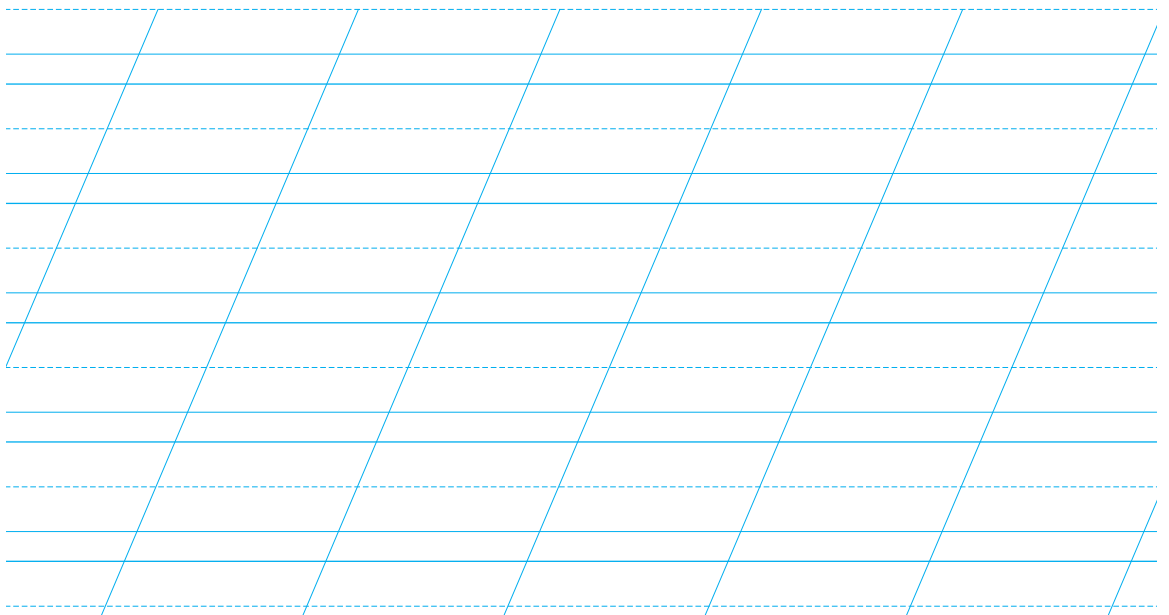
A large handwriting practice area consisting of a grid of slanted lines. Each row is formed by two solid lines and a dashed midline, creating a series of parallel slanted boxes for writing.

- 6. До поданих слів добери та запиши близькі за значенням. За потреби скористайся словником.

Стяг —

Звитяга —

- 7. Запиши текст під диктування вчительки/вчителя.

A large handwriting practice area consisting of a grid of slanted lines. Each row is formed by two solid lines and a dashed midline, creating a series of parallel slanted boxes for writing.

1.

ПРИГОДИ ХОРОБРИКА

На Веселковій планеті жив малий дракончик, — яскраво-рудий, наче вогонь. Усі руді дракони — сміливці. Тому мама з татком назвали свого синочка Хоробриком. Та малюк не зміг правильно вимовити таке довге і важке ім'я, у якому на додачу опинилася прикра літера «р» і то аж двічі. Через те дракончик називав себе скорочено Бликком.

У крихітки були маленькі крила. Вони ще не вирости. Тому літати Блик не вмів. Але дуже, ну, дуже-дуже хотів навчитися літати.

Він тренувався. Щодня. Щоб не насміхалася Блискавка, його старша сестра, яка вже хвацьки літала, Блик утікав на луку. Він розганявся, швидко тупочачи лапками, щосили тріпотав крильцями, стрибав угору і... не летів.

Іноді стрибок виходив довгий. Але тоді Блик міг упасти і боляче забити лапку, хвостик або животик. Ні, малюк не плакав!

А продовжував тренуватися. Тільки крильця росли чомусь дуже повільно...

Сонце того ранку великим помаранчевим оком споглядало з неба Веселкову планету. Мабуть, уболівало за крихітку такого ж вогненного кольору, як і саме сонце. Навіть квітки зацікавлено повернули голівки, приглядаючись до приготувань дракончика.

І пташки замовкли, спостерігаючи за Бликком.

Малюк навмисне за сніданком з'їв мало. «Бо злетіти легше, коли ти

легший», — думав крихітка. Хоча мама переконувала, що від їжі дракони ростуть. Крила у них теж виростають і міцнішають. Та Блик, який завжди з'їдав усе, досі ж не полетів.

Глянувши на круглий животик, малюк вирішив, що сьогодні пузце у нього менше, ніж учора. Бо вчора за сніданком він стоптав цілу гору вишнегрушок. А нині обачно віддав половину порції малиноківі сестрі. Блиська — так молодший брат називав Блискавку, обожнювала ласувати кисло-солодкими червоними в зелену смужку плодами. Блик теж любив малиноківі, проте рішуче поділив свою купку і посунув половину сестрі саме тоді, коли мама відвернулася. Блиська здивовано глипнула на брата, однак малюк, притиснувши лапку до рота, благально подивився на неї. Сестра, вже набравши повітря для запитання, видихнула, змовчала і вмить проковтнула соковиту смакоту.

І тепер Блик, задоволений оглядом черевця, яке не потягне вниз, рішуче пригнув голову. Він глипнув зеленими очицями на злітну доріжку, витоптану ним посеред луки за багато-багато тренувань.

Малюк побіг. Як він мчав! Як вітер! Крильця шалено хурчали! Лапки тупотіли швидко-швидко! Нарешті Блик щосили відштовхнувся від землі... На мить малюкові здалося, що він полетів. Та він і справді стрибнув дуже високо! Навіть побув у повітрі трохи довше, ніж будь-коли до того. Шкода, що приземлення було геть невдалим... Але добре, що крихітка встиг притиснути голівку аж до животика, бо покотився, наче м'яч.

— Дивись, куди летиш! — обурення у войовничому голосі було стільки, що малюк, який вирішив нерухомо і довго-довго полежати після жах-страх-падіння, підняв голову й розплющив очі.

Боліло все, але зараз Блик міг думати лише про голос. Хтось побачив його невдалу спробу! Невже Блиська?! Сестра, хизуючись умінням літати, візьме його на кпини, всім-всім розкаже! Всі-всі сміятимуться... Жах-страх... Малюк, нікого не побачивши, у знеможі заплющив зелені очка.

— Якщо ти великий, то думаєш, що можна збивати менших?! — не вгавав розлючений голос.

«Великий?! Я?!» — подумки здивувався малюк. Великим його ще ніхто не називав. Наймолодший у сім'ї. Та що там! Найменший у зграї драконів... Чубаню вже двісті вісімдесят років, Блиські — триста тридцять сім, Пазурику — аж триста шістдесят чотири, а йому лише сто два. Старші не хочуть з ним гратися. Він же навіть літати не вміє...

Коли старші грають у «Дістань зірку», то Блик може бути лише глядачем. А Блиська часто перемагає, зриваючи більшість почеплених на верхівки ялин яскраво-червоних зореастр. І вручає здобутий букет мамі. А потім сестра цілісінський вечір не вмовкає, хвалиться своїми викрутасами та фігурами пілотажу... Татко у захваті, мама лагідно всміхається, з'ївши смачнющі зореастри, що від них потім пахкаєш

гарним-прегарним червоним полум'ям із помаранчевими іскрами! А про нього, про Блика, який іще не вміє літати, всі забувають...

Невже хтось вважає його великим? Тоді це точно не Блиська! Крихітка знову розплющив очі, бо тепер дуже захотів роздивитися цього дивовижного хтосця.

От голос був... Блик точно його чув! А хтосця чомусь не було.

Малюк обережно, бо все-все боліло, поводив очицями вліво-вправо, вгору-вниз.

— Ну, чого мовчиш?! — гнівно запитав хтось. — Ти що, говорити не вмієш?!

— Я... — розгублено озвався Блик. — Я вмію... Ти де?

— Як це де? — здивувався хтось і впевнено вигукнув:

— Тут!

Блик сів, підперши себе хвостиком.

— Незгра-аба! Ти мене мало не роздушив! — знову обурено заволав хтось.

Дракончик заляк, не сміючи поворухнутися.

— Я-а... — знічено затнувся Блик, — тебе не бачу. Ти невидимка? — запитав малюк, згадавши казку, яку розказувала мама.

— Чого це невидимка?! — роздратовано поцікавився хтось. — Це ти сліпий!

— Не-а, — мотнув голівкою малюк, від чого зім'ятий рудий чубчик на його маківці стріпнувся й розрівнявся.

— Я — бачачий.

— А поводишся, як сліпий! Мчиш, не розбираючи дороги, збиваєш мене!

— Я не хотів! — винувато промовив Блик. — Пелепо... пепелешу... пелеплюю... Вибач! — нарешті малюку вдалося відшукати на заміну довгого заплутаного «перепрошую» коротке слово, в якому ще й не було страх-жах важкої для вимовляння літери «р» (і то аж двічі!).

А ще крихітка нарешті розгледів співрозмовника. Ним виявився метелик! А дотепер Блик не бачив його, бо той стояв зі складеними крильцями. Та в якийсь момент розгніваний метелик розклав і склав крила. О, він був величезний і дуже гарнющо-гарненезний! Блик ще ніколи не бачив такого. Склавши блакитні крила за спиною, метелик стояв на жовтій серединці білої квітки. Лапки впер у боки і сердито лупав чорними очицями. Почувши вибачення, метелик подобрів.

— Наступного разу будь обережнішим, — примирливо проказав. — Як тебе звуть?

— Я — Блик... е-е-е... Хо-ло-блик, але всі називають мене Бликом. А тебе як звати? — запитав дракончик, захоплено розглядаючи величезні блакитні крила метелика, вкриті вигадливими сріблястими візерунками.

— Я — Лазурик! — назвався і граційно вклонився стрункий літун.

— Лазулик... — повторив малюк і чхнув, бо коли упав, то пилюка залетіла йому в ніздрі.

— Ла-зу-рик! — ображено виправив метелик.

— Ла-зу-лик! — дракончик намагався вимовити, та розкотиста «р» ніяк не хотіла рикнутися.

Метелик скрушно зітхнув.

— Треба тренуватися! — рішуче постановив Лазурик. — Знаєш, як у мене вийшло сказати «р»?

— Як? — блиснувши зеленими очицями, зацікавлено запитав малюк.

— Просто говорити різні речення з «р». Треба тренуватися! Розмовляти і раптом вранці чи ввечері випурхне з рота правильна «р»! Розумієш?

Блик упевнено гойднув чубатою голівкою.

— Лозумію! Ланіше я ставався лозмовляти словами без літели «л», а тепел тлеба тленуватися!

— О, правильно зрозумів! Молодець!

— Мородець! — чітко й голосно вимовив Блик і аж рота розтулив од здивування.

У нього вийшло! Він вимовив «р»!

— Р-р-раз! Р-р-рот! Р-р-рудий! Хо-р-р-ро-бр-рик! Ха! Я вмію!

Я вмію! — заволав Блик, плескаючи від утіхи передніми лапками по круглому черевцю.

— Мородець! — похвалив його Лазурик.

Вони дружно розреготалися. Блик качався по траві, тримаючись за пузце, а Лазурик пурхав угорі, заливаючись сміхом, повторюючи раз-у-раз перевернуте слівце. Нарешті дракончик вгамувався. Він захоплено дивився на метелика, що кружляв над ним. Лазурик спустився і загойдався на білій квітці, мов на гойдалці, метляючи лапками.

— То тепер ти мене називатимеш Разуриком? — бешкетник усміхався.

— Разурик? — і малюк захихотів. — Ой-йой-йоечки, вже животик болить сміятися! Думаєш, коли я навчився рикати, то розучився ликати? Не-а!

Наталя Ліщинська

 2. Прочитай продовження казки в електронному додатку.

 3. • Про кого розповідається в казці?

- Як себе називав Хоробрик?
- Де жила його сім'я?
- Про що мріяв Блик?
- З ким він зустрівся під час своєї спроби навчитися літати?

 4. Поясніть значення поданих слів. За потреби скористайтесь словником.

Незграба — _____

Хвацький — _____

 5. Складіть розповідь за змістом прочитаного твору:

1 група — як тренувався Хоробрик;

2 група — як дракончик хитрував за сніданком;

3 група — як Хоробрик навчився вимовляти звук [р].

1. • Із поданих складів утвори і запиши слова.

ме чик кон те дра мж

2. Із чим порівнює авторка дракончика Хоробріка? Впиши речення з тексту.

3. Відшукай у тексті казки і допиши, скільки років членам сім'ї Хоробріка.

Чубань —

Блискавка —

Пацурик —

Хоробрік —

4. Доповніть речення за змістом казки.

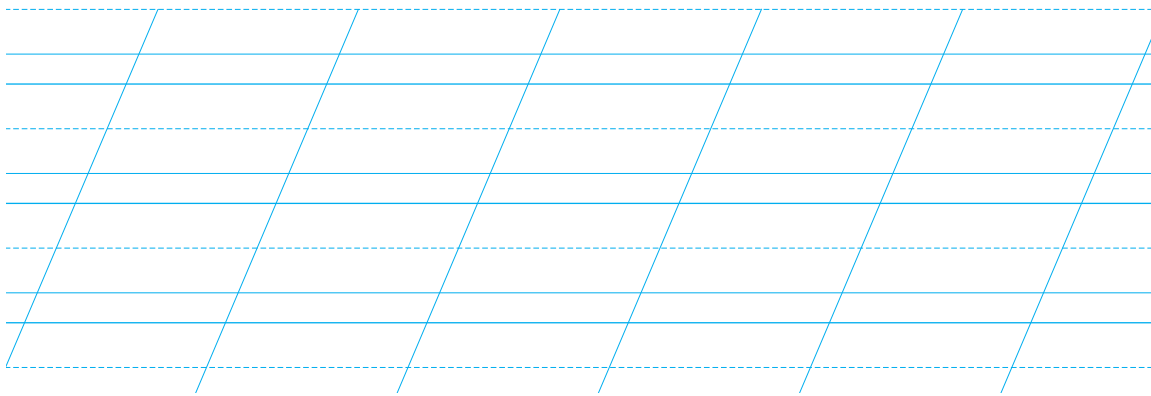
На Веселковій планеті жив малий

Батьки назвали свого синочка

У крихітки були маленькі

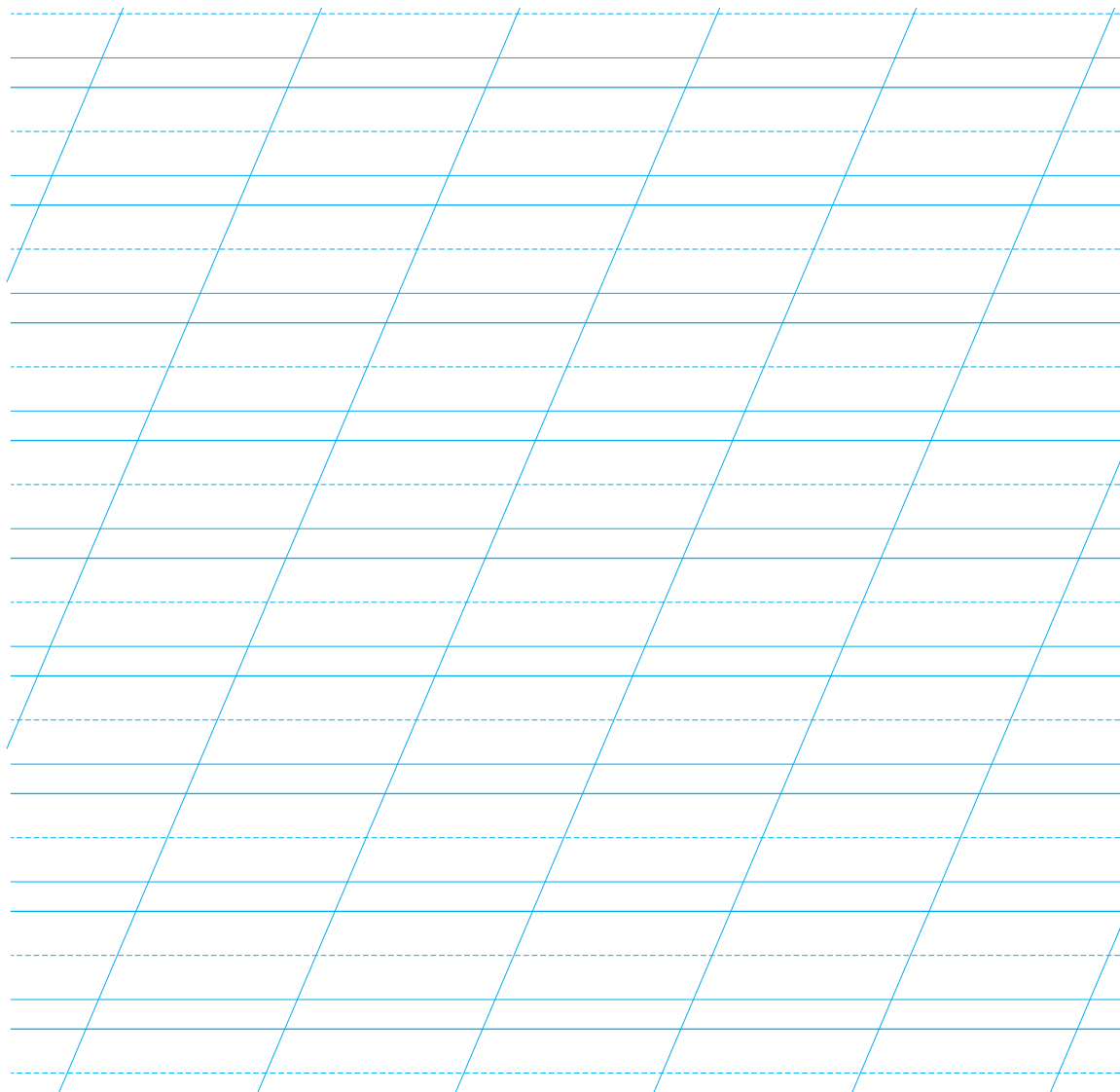
Він дуже хотів навчитися

 5. Яким був Хоробрик? Запиши.

A set of handwriting practice lines consisting of five columns. Each column is defined by two solid blue lines on the sides and a dashed blue line at the bottom. The top of each column is open, and the lines are spaced evenly across the page.

 6. Запиши текст під диктування вчительки/вчителя.

A set of handwriting practice lines consisting of five columns. Each column is defined by two solid blue lines on the sides and a dashed blue line at the bottom. The top of each column is open, and the lines are spaced evenly across the page.

1.

ДЕРЕВО РОДУ

З малої насінинки
зростає білий світ.
З маленької дитинки
росте народ і рід.
Ця насінинка світу — Я,
її ростить моя сім'я,
а разом з нею — вся родина,
весь рід, народ, вся Україна!

Марія Чумарна

2. • Поміркуй, хто є насінинкою на дереві роду.
• Як засівається ця насінинка?

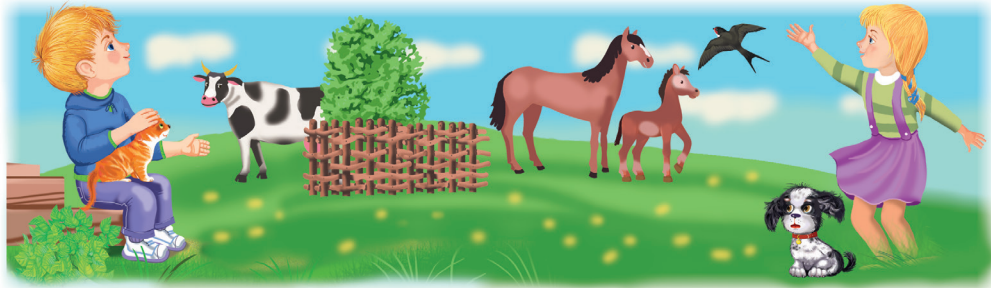
3. Намалюй дерево свого роду.

4.

АЛЛО!

Знову літечко прийшло,
знову їдемо в село.
Гей, дідусю і бабусю,
зустрічайте нас, алло!
Гречка, соняхи, ожина,
і порічки, і малина,
полуниця запашна,
вишні, сливи і черешні,
мак, цибуля і, нарешті,
лопухи та бузина.
Хай стрічають у селі
козенята і кролі,
каченята і курчата
кошенята, цуценята,
ластів'ята і джмелі.
Знову літечко прийшло,
знову їдемо в село.
Гей, дідусю і бабусю,
зустрічайте нас, алло!

Олекса Палійчук

Дочекались літа діти —
будуть літові радіти!
Будуть радість засівати,
радо світом мандрувати!

5. • Куди їдуть діти?

- Розкажи про свої плани на літо.

1. • Спиши слова.

краса слов'ї дари сини

• З одним словом (на вибір) склади і запиши речення.

2. До поданого слова доберіть та запишіть спільнокореневі. Позначте корінь.

Літо —

3. Які почуття викликають у тебе слова *рідна земля*? Запиши.

4. Продовж привітання. Пригадай, як іще вітаються в Україні. Запиши.

Слава Україні!

Handwriting practice lines consisting of five sets of horizontal lines with a dashed midline and a slanted vertical line on the right side.

5. Виконай тестові завдання. Вибери і познач (✓) правильні відповіді.

• Визнач, у якому слові звуків більше, ніж букв.

А ходжу

Б кущі

В тюльпан

А	Б	В
☐	☐	☐

• Вибери рядок, у якому всі слова записано правильно.

А свято, насіння, бур'ян, ведмідь

Б бур'ян, свято, ведмідь, насіння

В насіння, ведмідь, бур'ян, свято

А	Б	В
☐	☐	☐

• Визнач, у якому рядку записано розповідне речення.

А Ой, весно чудесна, що ти нам принесла?

Б Як гарно, любі діти, у веснянім гаю!

В Іди, іди, дощику, зварю тобі борщику!

А	Б	В
☐	☐	☐

• Вибери речення, у якому виділене слово є звертанням.

А Діти, батьки та вчителі готувалися до свята.

Б Діти, оберігайте природу рідного краю.

В Діти шанують учителів та батьків.

А	Б	В
☐	☐	☐

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Зелене Око. 1001 вірш: Антологія української поезії для дітей / Упоряд. І. Лучук. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2008. — 656 с.
2. Українські народні казки у 40 книгах / Упоряд. М. Зінчук. — Чернівці: Видавничий дім Букрек, 2009 р. — 424 с.
3. Українська дитяча література: Хрестоматія / Вступ та упоряд. Л. Козачок. — К.: Вища школа, 2002. — 519 с.
4. Пори року: вірші, оповідання, загадки. — Харків: Синтекс, 2004. — 64 с.
5. Сухомлинський В. Вогнегривий коник: Казки, притчі, оповідання / Упоряд. О. Сухомлинська. К.: Вікар, 2007. — 200 с.
6. Буцень О. Наше відкриття: Оповідання. — Київ: Веселка, 1977. — 120 с.
7. Кобзарик: Читанка для початкових класів / Упоряд. І. Січовик. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2013. — 448 с.
8. Українське дошкілля: Читанка. — К.: Смолоскип, 2001. — 536 с.
9. Велика збірка творів. Вірші / Наталя Забіла; Мал. Є. Житник. — Х.: ВД «Школа», 2011. — 320 с.
10. Виручалочка. Довідник-порадник для учнів почат. класів / Упоряд. І. Січовик. — К.: Видавець М.І. Преварська, 2002. — 272 с.
11. Ліщинська Н. Є. Пригоди Хоробріка. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2023. — 80 с.
12. Леся Пронь. Країна бджіл. Казка. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2022. — 32 с.
13. Добро роби тихо: наукові казки / М. М. Чорна. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2022. — 120 с.
14. Пономаренко М. Подарунок Зірки. Збірка казкових повістей для дітей молодшого шкільного віку. — Житомир: ПП «Рута», 2019. — 208 с.
15. 1111 загадок / упор. Вознюк Л. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. — 224 с.
16. Дивокрай: Читанка з природознавства в 2-х ч. / Упоряд. І. Січовик. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014. — 240 с.
17. Чумарна Марія. Казки для друга. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2015. — 108 с.
18. Чумарна Марія. Як зайчики зимували. Казки. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012. — 48 с.
19. Сучасні українські письменники — дітям. Рекомендоване коло читання: 2 кл. / Н. О. Будна, Н. Б. Шост. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2019. — 128 с.
20. <http://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist>
21. <http://chtyvo.org.ua/>
22. <https://javalibre.com.ua/>
23. <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky>
24. <https://derevo-kazok.org/read-tales-online.html>
25. <https://read-online.in.ua/>
26. <https://litnet.com/uk>
27. <http://info-library.com/>
28. <http://www.ukrlib.com.ua/>
29. <http://uk.wikipedia.org/>

ЗМІСТ

НАЙКРАЩЕ МІСЦЕ НА ЗЕМЛІ РОБОТА НАД ТЕКСТОМ (ПРОДОВЖЕННЯ)

Уроки 149-150. Світло життя	
Складання власних текстів.....	4

ВЖЕ ЛІТЕЧКО ПРИХОДИТЬ МОВА І МОВЛЕННЯ

Уроки 151-152. Барви літа	
Поняття про мову. Мова в житті народу	8
Уроки 153-154. Сила слова	
Усне й писемне мовлення.....	16
Уроки 155-156. Музей просто неба	
Як виникло письмо	22
Уроки 157-158. Вузлики слів	
Сила голосу і швидкість мовлення.....	29
Уроки 159-160. Зустріч із літом	
Слова ввічливості.....	38
Уроки 161-162. Нема в світі, як своя країна!	
Повторення вивченого за рік	43
Уроки 163-168. Добре роби — добре й буде	
Повторення вивченого за рік	49

Навчальне видання

ЧУМАРНА Марія Іванівна

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

**Навчальний посібник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти**

(у 6-ти частинах)

Частина 6

Схвалено для використання в освітньому процесі

Навчальний посібник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Головний редактор *Богдан Будний*

Редакторка *Наталія Шост*

Художниці *Вікторія Дунаєва, Віра Чипурко*

Обкладинка *Ростислава Крамара*

Художній редактор *Ростислав Крамар*

Технічна редакторка *Неля Домарецька*

Комп'ютерна верстка *Зоряни Сидор*

Підписано до друку _____. Формат 84×108/16. Папір офсетний.

Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 6,72.

Умовн. фарбо-відб. 26,88. Обл.-вид. арк. 7,12.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002